

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueneuvottelu

Alueen edustajat

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Jouni Maijala, valtuuston pj, Keski-Uudenmaan sote

Tapio Havula, hallituksen 1. vpj, Keski-Uudenmaan sote

Pirjo Laitinen-Parkkonen, johtaja, VATEn pj, Keski-Uudenmaan sote ja VATE

Päivi Tarsia, rahoitus- ja talousjohtaja, VATEn jäsen, Keski-Uudenmaan sote ja VATE

Antti Ylä-Jarkko, tieto- ja digijohtaja, VATEn jäsen, Keski-Uudenmaan sote ja VATE

Petja Harakka, hallintojohtaja ja VATEn jäsen, Keski-Uudenmaan sote ja VATE

Pelastustoimen toimiala

Jyrki Landstedt, pelastusjohtaja, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Juha Nyberg, johtokunnan pj, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Ministeriöiden edustajat

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Taina Mäntyranta, johtaja, STM, varapuheenjohtaja

Antti Kuopila, erityisasiantuntija, STM

Anna Kärkkäinen, erityisasiantuntija, STM

Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM

Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM

Janne Koivukoski, pelastusneuvos, SM

Rami Ruuska, pelastusylitarkastaja, SM

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arviointipäällikkö asiantuntijana

Tiina Hetemaa, arviointipäällikkö, THL

OSA 1 klo 9.00 – 9.30

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtaja Kari Hakari avasi kokouksen kello 9.01.

2. Läsnäolijoiden toteaminen, asialistan hyväksyminen ja neuvottelujen tavoitteiden toteaminen

Todettiin läsnäolijat ja hyväksyttiin asialista. Neuvottelujen tarkoituksena on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain (612/2021) 24 § mukaan ja pelastustoimen järjestämistä koskevan lain (613/2021) 10 § mukaan § on yhteisen tilannekuvan tarkastelu ja hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollon/pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet huomioiden sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön edistäminen. Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon/ pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Ohjaavat ministeriöt voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

3. Alueellinen puheenvuoro

Alueen puheenvuoron piti kuntayhtymän johtaja, VATE:n pj Pirjo Laitinen-Parkkonen. Keski-Uudenmaan lähtötilanne poikkeaa muista Uudenmaan hyvinvointialueista, koska alue toimii jo kuntayhtymä-pohjalla. Hyvinvointialueen valmistelun tärkein tavoite on mahdollisimman sujuva siirtymä hyvinvointialueeksi 1.1.2023 niin kuntalaisten kuin henkilöstönkin näkökulmasta. Järjestämisvastuun siirto tulee onnistumaan ja alueen katse onkin jo enemmän jatkossa ja järjestämisvastuun hoitamisessa. Alueen keskeisiä haasteita ovat mm. vähenevä rahoitus suhteessa kasvavaan palvelutarpeeseen. Haasteeseen vastaaminen vaatii uusia toimintamalleja, joita etsitään tuottavuusohjelman avulla, ohjelma nojautuu vahvasti digitaalisten palveluiden ja tietoperusteisen ennaltaehkäisyn kehittämiseen. Alueella myös henkilöstön saatavuus heikkoa.

Pelastustoimen osalta haetaan ratkaisua toteuttaa malli, jossa Vantaan-Keravan hyvinvointialueen ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen tehtävät toteutetaan yhteisessä pelastuslaitoksessa.

OSA 2 klo 9.30 – 10.55

4. Alueen valmistelun ja toimeenpanon tilanne hallinnon, sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen näkökulmasta

4.1 Tilannekuva, nostot huolenaiheista

Alueen toimeenpano etenee hyvin. Kuntayhtymän perustaminen ja siellä tehty työ tukevat hyvin kokonaisuutta. Alueen suurimpia huolenaiheita ovat tulevan hyvinvointialueen rahoitus – niin toiminnan kuin ICT:nkin osalta sekä henkilöstön saatavuushaasteet. Rahoituksen osalta alue on jo käynnistänyt tuottavuusohjelman ja sitä jatketaan myös aikanaan hyvinvointialueella. Henkilöstön pitovoiman ja työnantajakuvan vahvistamiseksi valmisteltu yhteistyössä henkilöstön kanssa toimeenpanosuunnitelma, joka viedään käytäntöön vaiheittain. Lisäksi on tehty erilaisia toimenpiteitä henkilöstön saatavuuden lisäämiseksi ja ostopalvelujen vähentämiseksi, esimerkiksi rekrytoinnin keskittäminen ja vahvistaminen, kansainvälinen rekrytointi, epätyypillisten työsuhteiden hyödyntäminen sekä oppilaistoyhteistyö.

Erityishuollon palveluiden osalta on Uudenmaan laajuisesti Etevan kanssa käyty keskustelua keskitettyjen erityispalveluiden kotipesästä. Tarkoituksenmukaisinta olisi, että erityispalvelut ja henkilöstö siirtyisivät HUS:lle. Tämä tulee omaksi alakohdaksi HUS-järjestämissopimukseen. Muutoin Etevan toiminnot alueella siirtyisivät nyky muodossaan omiin lokeroihinsa organisaatiossa.

Pelastustoimen osalta etsitään myös ratkaisua. Tavoitteena ettei toimivan pelastuslaitoksen toimintoja tarvitsisi hajottaa, mutta toiminnot pystytään turvaamaan.

4.2 Kustannuskehitys ja investoinnit

Alueen vuosien 2016–2020 nettokäyttö-kustannusten kasvu vuoden 2020 hintatasolla oli 13 %, joka on selkeästi suurempi kuin koko maan keskiarvo 6,9 %. Erityisen kovaa kasvu on ollut perusterveyden avohoidossa sekä kotihoidossa, molemmissa 30 %, kun maan keskiarvo on 11 %. Kustannusten kasvu on ollut suurta, mutta kehityksessä on huomioitava, että kuntayhtymä aloitti 2019 ja näistäkin toiminnan vuosista kaksi on ollut koronavuosia. Alueella on tehty kustannusten

kasvun osalta isoja toimenpiteitä. Haasteena tulee olemaan rahoituksen lasku tulevaisuudessa. Investoinnit ovat matalalla tasolla, liittyvät lähinnä ict-investointeihin

4.3 Tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

Alueella on käytössä runsaasti eri asiakas- ja potilastietojärjestelmiä. Kuntayhtymän valtuusto teki lokakuussa 2020 päätöksen käynnistää koko kuntayhtymälle yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmää koskevan hankinnan. Tietoallas on otettu käyttöön syksyllä 2021. Sairaanhoidopiirin tietojen saamisesta tietoaltaaseen neuvoteltiin ja HUS:n kanssa solmittiin sopimus Tietoallaspalvelun toteuttamisesta vuoden 2021 aikana.

Tiedolla johtaminen on yksi alueen strategisista tavoitteista 2020–2025 ja sitä kehitetään systemaattisesti. Ongelmana on, että perus ict-rahoitus ei riitä kehittämään palveluita, eikä siksi päästä eteenpäin sitä tahtia kuin alue toivoisi.

Siirtyminen erillisiin osioihin

OSA 3 klo 11.00 – 12.00

5. Erilliset osiot: sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimi

5.1. Sosiaali- ja terveydenhuolto

Osallistujat:

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
Taina Mäntyranta, johtaja, STM, varapuheenjohtaja
Antti Kuopila, erityisasiantuntija, STM
Anna Kärkkäinen, erityisasiantuntija, STM
Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM
Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM
Tiina Hetemaa, arviointipäällikkö, THL
Jouni Maijala, valtuuston pj, Keski-Uudenmaan sote
Tapio Havula, hallituksen 1. vpj, Keski-Uudenmaan sote
Pirjo Laitinen-Parkkonen, johtaja, vaten pj, Keski-Uudenmaan sote ja VATE
Päivi Tarsia, rahoitus- ja talousjohtaja, VATE:n jäsen, Keski-Uudenmaan sote ja VATE
Antti Ylä-Jarkko, tieto- ja digijohtaja, VATE:n jäsen, Keski-Uudenmaan sote ja VATE
Petja Harakka, hallintojohtaja ja VATE:n jäsen, Keski-Uudenmaan sote ja VATE

THL:n asiantuntija-arvion mukaan väestöön suhteutettu nettomuutto alueelle oli maan suurin ja alueen väestö kasvaa myös tulevina vuosina. 75 vuotta täyttäneiden osuuden ennustetaan vuosina 2018-2030 kasvavan suhteellisesti maan eniten ja samalla ajanjaksolla alle 15-vuotiaiden lasten määrä vähenee nykyisestä. Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä (Keusote) on järjestänyt kaikki julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut kuuden kunnan alueella 1.1.2019 alkaen. Henkilöstöä on noin 3700.

Osaavan henkilöstön saatavuushaasteet ovat nousemassa merkittäväksi riskiksi palvelujen järjestämiselle

Kriittisimpiä ammattiryhmiä ovat sosiaalityöntekijät, sairaanhoitajat ja lääkärit, näissä vaihtuvuus oli suuri

THL:n asiantuntija-arvion mukaan sähköisten asiointipalvelujen kokonaisuus on alueella hajanainen ja alueellinen ja palveluketjutasoinen suunnittelu puuttuu. Sähköisissä palveluissa on alueellista eroavaisuutta ja kuntakohtaisia käytäntöjä. Vuonna 2020 alueen asukkaista 27 % oli asiointin sähköisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa. Perusterveydenhuollon avohoidon käynneistä etäasiointien osuus oli 46 % , kasvua edeltävään vuoteen 17 %-yksikköä

THL:n asiantuntija-arvion mukaan vuonna 2020 laaja-alainen palvelukokonaisuuksina ja palveluketjuina toteutettu palveluintegraatio oli alueella vielä hajanaista, samoin asiakassegmenttien määrittely. Useat asiakas- ja potilastietojärjestelmät hankaloittavat integraatiota, samoin henkilöstön suuri vaihtuvuus. Oppilashuollon ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon että varhaiskasvatuksen ja neuvoloiden palvelujen yhteensovittamiseksi tarvitaan kuntien kanssa lisää yhteistyötä. Yhteistyö HUS:n Hyvinkään sairaalan kanssa ollut pitkään hyvää ja on mm. kuvattu noin 30 hoitoketjua sekä kehitetty laatu- ja potilasturvallisuustyötä. Myös koko Uusimaan kattavaa yhteistyötä on tehty ja kehitetty vastuuparimallia.

THL:n asiantuntija-arvion mukaan alue on hyvinvoivaa seutua ja alueellinen eriytyminen on vähäistä. Palveluverkon sopeuttaminen pienenevän tai suurenevan asukasmäärän ja kasvavan ikääntyneiden määrän tarpeisiin on haaste, johon pyritään vastaamaan varautumalla, ennaltaehkäisevillä ja sähköisillä palveluilla. Alueella lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdeongelmat sekä lastensuojelun tarve ovat kasvaneet. Asiakasohjauksen keskitetyn ja monikanavaisen toimintamallin käyttöönotto paransi alueen asukkaiden tasavertaista kohtelua. Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma ja alueellinen hyvinvointisuunnitelma ohjaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja eriarvoisuuden vähentämistoimintaa. Lisäksi on kohdennettuja, asiakasryhmäkohtaisia suunnitelmia.

Alueen puheenvuorossa tuotiin esiin, että koronapandemia on aiheuttanut hoitovelkaa etenkin lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa, kouluterveydenhuollossa, suun terveydenhuollossa ja kroonisten sairauksien seurannassa. Alueella on aloitettu täyden palvelun perhekeskuksen kehittäminen laaja-alaisesti osaksi sote-keskusta. Sosiaalityöntekijöiden ja psykologien saatavuusongelma viivästyttää hoitoon pääsyä ja lisää lasten ja nuorten ohjautumista varhaisen tuen palvelujen sijasta raskaampiin palveluihin. Monialaisin palveluihin pyritään monipuolistamaan palveluvalikoimaa varhaiseen vaiheeseen. Lasten ja nuorten päihdeongelmien kasvu ja kompleksisuus ovat lisääntyneet merkittävästi päihdekirjon laajentuessa nopeasti, ja vakavat käytöshäiriöt lisääntyneet usein liitännäisilmiönä. Kasvaneet lakisääteiset mitoitusvaatimukset (oppilashuolto, lastensuojelu, ikääntyneiden palvelut) samanaikaisen henkilöstöpulan kanssa haastavat resurssien optimaalista kohdentamista.

5.2. Pelastustoimi

Osallistujat:

Janne Koivukoski, pelastusneuvos, SM, pj.

Rami Ruuska, pelastusylitarkastaja, SM, siht.

Tiina Snellman, neuvotteleva virkamies, SM

Jyrki Landstedt, pelastusjohtaja, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Juha Nyberg, johtokunnan pj, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Jussi Rahikainen, pelastuspäällikkö, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Jorma Alho, pelastuspäällikkö, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

- 1) Kokouksen avaus
Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 11:13.

Esityslistana toimi etukäteen lähetetty ja kommentoinnilla ollut Powerpoint-esitys (HVA neuvottelupohja pelastustoimi Keski-Uusimaa 12.1.2022), joka hyväksyttiin.

Koivukoski täydensi aamupäivän osioita kertomalla pelastustoimen tiedonhallinnan ja ICT-hankkeiden osalta keskeisimmät seikat.

- 2) Pelastustoimen palvelutason arviointi
 - tunnistetaan palvelutasovajeet
 - a. Aluehallintoviraston arvion mukaan Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueen pelastustoiminnan palvelutasossa on merkittäviä puutteita, sillä pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen osalta Keski-Uudenmaan alueella on melko paljon 1-luokan riskiruutuja (23), joita ei saavuteta tavoiteajassa. Asian korjaamiseksi AVI edellytti vuoden 2020 loppuun mennessä Keski-Uudenmaan alueen pelastustoimea antamaan selvityksen ja laatimaan suunnitelman pelastustoimintansa palvelutasossa esiintyvien epäkohtien korjaamisesta. AVI:n arvion mukaan eriytetyn Keski-Uudenmaan alueen pelastustoiminnan palvelutasossa olevat epäkohdat ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajoissa saadaan suurimmalta osin korjattua alueen pelastustoimen laatiman suunnitelman mukaisesti vuoden 2026 loppuun mennessä.
 - b. Aluehallintoviraston arvion mukaan pelastuslaitoksen valvontatyön toteutumisessa ei ole puutteita. Palotarkastukset ovat toteutuneet valvontasuunnitelman mukaisesti. Vuodelle 2020 suunnitelluista palotarkastuksista on toteutunut 95 %.
 - c. Pelastustoimen suunnitelmien osalta vuonna 2020 tehdyn selvityksen mukaan puutteita on ollut pelastustoimen huolto- ja tukitoimintojen järjestämiseen ja kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvissä suunnitelmissa. Vastauksessaan Pelastuslaitos kertoo sisällyttäneensä osan ohjeita muihin pelastuslaitoksen ohjekokonaisuuksiin tai Vantaan kaupungin ohjeisiin. Muilta osin pelastuslaitos ilmoittaa korjaavansa puutteet 31.12.2021 mennessä. Avin mukaan aika-aulua olisi kuitenkin syytä kiristää.
 - sovitaan jatkotoimista ja seurannasta
 - a. Toimintavalmiusaikojen parantamiseksi on tehty hyvä suunnitelma. Siinä on nostettu esiin ruudut missä ollut todellisia pelastustoimintaa vaativia tehtäviä. Näin on pyritty hakemaan todelliset ja konkreettiset ongelmakohteet, joita on havaittu olevan Järvenpään ja Hyvinkään alueella.
Ongelman ratkaisemiseksi toivotaan apua myös uudesta tulossa olevasta liikennevalojen automaattisesta ohjausjärjestelmästä (Hali) jonka toivotaan lyhentävän ajoaikoja erityisesti keskustan läpi suuntaavilla reiteillä. Lyhytkin ajoaikojen lyhenemien voi parantaa arvioinnin kohteena olevaa tilannetta huomattavasti. Lisäksi Keski-Uudenmaan alueelle suunnitellaan otettavaksi käyttöön lisää kärkiyksiköitä, joilla onnettomuuskohteet tavoitetaan muita yksiköitä nopeammin.
 - b. Valvontatyö mennyt hyvin, ei tarvetta sopia jatkotoimista.
 - c. Evakuointisuunnitelma viimeistellään soveltuvaksi 2023 alkavaan Hyvinvointialuemalliin. Huolto ja tukitoiminnot suunnitellaan Vantaan kaupungin kanssa

ja HNS-toiminta yhdessä HIKLU-alueen muiden pelastuslaitosten kanssa (HIKLU-joke).

- talouden kehitys, vuoden 2022 taloustilanne
 - a. Mäntsälään on kaavailtu uutta pelastusasemaa ja myöhemmin myös Jokelaan.
 - b. Rahoituslaskelman kanssa investointien kirjaukset on tarkoitus tehdä omiksi kirjauksiksi, jolloin investoinnit näkyvät taseessa. Huomiota kiinnitettiin siihen, että mikäli investoitavia hankintoja liisataan, kulut näkyvät toimintamenoissa.

3) Hyvinvointialueuudistuksen toimeenpanon tilanne

Yleiskeskustelussa nostettiin esiin Keski-Uudenmaan yhteinen pelastuslaitos Vantaa-Kerava hyvinvointialueen kanssa.

Väliaikaisten toimielinten käynnistyminen on onnistunut varsin hyvin ja ääni on saatu esiin tarvittaessa.

Keskusteltiin miten yhteinen pelastuslaitos toimii kun järjestämisvastuuta ei ole. Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan järjestämisvastuun puuttuminen ei estä integroitumista ja toimii hyvin, sillä pelastuslaitoksella tulee olemaan varsin itsenäinen rakenne. Koko pelastuslaitoksen alueelle on tulossa myös yhteinen pelastuslautakunta.

Hallintosäännön valmistelu on parhaillaan käynnissä. Työtä teettää, kun alueelle on tulossa erilainen järjestelmä kuin muualla maassa. Toistaiseksi on vielä erilaisia mahdollisuuksia hallintomallille. Näitä ovat: 1) liikelaitosmalli ja tuottaminen molemmille hyvinvointialueille. Tällöin pääosa tuotoista pitäisi kattaa tuloilla, että malli olisi todellinen liikelaitosmalli. Tämä on teoriassa mahdollista, mutta SM ei suosittele sitä. 2) yhteinen virkamiesmalli, ja yhteinen lautakunta. 3) ministeriöiden keskinäisissä malleissa tuottamisvastuu siirretään jommallekummalle Hyvi-alueelle (esitys Vantaa-Kerava). Tällöin ko. alue tekee myös yhteisen palvelutason. Tässä ei pitäisi olla ongelmia, ellei toinen valtuusto hylkää palvelutasopäätöstä. Todettiin, että asiaa valmistellaan hyvässä yhteistyössä Vatejen ja myöhemmin valtuustojen kanssa. Sovittiin myös, että asiasta pidetään helmikuussa 2022 keskustelukokous alueiden sekä SM ja STM kesken.

Henkilöstö on tarkoitus siirtää Vantaa-Kerava hyvinvointialueen palvelukseen. Asian vaatimat selvitykset ovat valmiina, ja ne ovat etenemässä Vantaa-Kerava Hyvi-alueen hallituksen käsittelyyn 31.1.2022. Alue tullaan kuitenkin jakamaan ns. virtuaalijakona kahden hyvinvointialueen välillä.

4) Muut asiat

Ei muita asioita.

5) Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:00.

6. Tilaisuuden päätös

Erillisosiot päättyivät klo 12.00.